

URUK · MEZOPOTAMYA · MÖ 3300

Uygarlık Takvimi

Manifestosu

The Year of Civilisation — A Manifesto

UY 5326

Uygarlık Yılı · 2026 Miladi

Doç. Dr. Çağlar Erbek

* · * · *

I. Manifesto

Zamanı İnsanlığın Hafızasıyla Yeniden Başlatmak

Biz, zamanı yalnızca gök cisimlerinin hareketiyle değil, insanlığın kendi varlığını anlamlandırma kudretiyle de ölçeriz.

Çünkü zaman, sadece geçen şey değildir. Zaman; hatırlanan, kaydedilen, aktarılan ve gelecek kuşaklara emanet edilen büyük insanlık birikimidir.

İnsan doğada var oldu; fakat uygarlık, insanın kendisini kayda geçirmesiyle başladı. Taşa, kile, duvara, tablete ve belleğe kazınan ilk işaret; yalnızca bir sesin, bir malın, bir sayının ya da bir buyruğun izi değildi. O işaret, insanın faniliğe karşı verdiği ilk cevaptı.

"Yazı, insanlığın ölüme karşı tuttuğu ilk nöbetidir."

"Writing is humanity's first watch kept against death."

Bu nedenle biz, zamanı yeniden düşünmeye çağırıyoruz.

Miladi takvim, tarihsel ve dinsel bir başlangıcı esas alır. Hicri takvim, kutsal bir göçü başlangıç kabul eder. Başka takvimler, hanedanları, imparatorlukları, mitleri, devrimleri ya da kozmik döngüleri merkeze alır.

Uygarlık Takvimi ise insanlığın ortak hafızasını merkeze alır.

Bu takvimin başlangıcı MÖ 3300 yılıdır. Çünkü bu dönem, yazının, kayıt düzeninin, şehirleşmenin, yönetimin, ticaretin, hukukun ve kolektif hafızanın belirginleştiği büyük eşiği temsil eder. İnsan, artık yalnızca yaşayan bir varlık değildir; kaydeden, düzenleyen, hatırlayan ve geleceğe seslenen bir varlıktır.

Bu yüzden MÖ 3300 yılı, Uygarlık Takvimi'nin birinci yılıdır.

"Biz zamanı kısaltmıyoruz. Biz zamanı derinleştiriyoruz."

"We do not shorten time. We deepen it."

Bugün, Miladi 2026 yılı değil yalnızca; aynı zamanda Uygarlık Yılı 5326'dır. Bu ifade, takvim yapraklarında küçük bir değişiklik gibi görünebilir. Oysa derininde büyük bir zihinsel dönüşüm taşır. Çünkü insanlık tarihini birkaç bin yıllık dar siyasal dönemlerin içine sıkıştırmak yerine, yazının ve uygarlığın uzun hafızasına bağlar.

Biz yılı yalnızca bugünün telaşıyla değil; Uruk'un kil tabletleriyle, Sümer'in kayıtlarıyla, Nil'in taşkınlarını ölçen kâtiplerle, Orhun Yazıtları'yla, papirüslerle, parşömenlerle, kitaplarla, arşivlerle, kütüphanelerle ve dijital çağın sonsuz veri denizleriyle birlikte düşünüyoruz.

"Uygarlık Takvimi insana şunu hatırlatır: Sen yalnızca bugünün insanı değilsin. Sen, binlerce yıllık bir hafızanın devamısın."

"The Year of Civilisation reminds us: you are not merely a person of today. You are the continuation of a memory thousands of years old."

II. Takvim Sistemi

Temel Parametreler

Takvim Adı	Uygarlık Takvimi / Uygarlık Yılı
İngilizce Adı	Year of Civilisation (YC)

Kısaltma (Türkçe)	UY — Uygarlık Yılı
Sıfır Noktası	MÖ 3300 — Uruk, Güney Mezopotamya
Dayandığı Olay	Yazının icadı — ilk çivi yazısı tabletleri
Yıl Yapısı	Gregoryen (365/366 gün)
Artık Yıl Kuralı	Miladi takvimle aynı
Miladi 2026	UY 5326

Dönüşüm Formülü

$$MS \text{ yıl} + 3300 = \text{Uygarlık Yılı} \text{ (UY)}$$

$$MÖ \text{ yıl} \rightarrow \text{UY} = 3301 - MÖ \text{ yılı}$$

Not: MÖ 3300 yılı UY 1'dir. MS 1 yılı UY 3301'dir. Aralarında sıfır yılı yoktur; miladi takvimle aynı kural geçerlidir.

Diğer Takvimlerle Karşılaştırma

Takvim	Köken	Başlangıç Olayı	2026 Karşılığı
Uygarlık Yılı (UY)	İnsanlık — Evrensel	MÖ 3300 — Yazının icadı, Uruk	UY 5326
Miladi (Gregoryen)	Hristiyan geleneği	İsa'nın doğumu (MS 1)	2026
Hicri Takvim	İslam geleneği	Hz. Muhammed'in Medine'ye hicreti (622 MS)	1447 AH
İbrani Takvimi	Yahudi geleneği	Dünyanın yaratılışı (MÖ 3761)	5786 AM
Jülyen Dönemi	Astronom J. Scaliger	MÖ 4713 — Astronomik başlangıç	6739 JD
Fransız Cum. Takvimi	Fransız Devrimi	1792 — Cumhuriyet ilanı	Tarihi dışı

III. Uygarlık Yılı ile Önemli Tarihler

Aşağıdaki tablo, insanlık tarihinin dönüm noktalarını Uygarlık Yılı perspektifiyle göstermektedir.

Uygarlık Yılı	Miladi	Olay	Çağ
UY 1	MÖ 3300	Uruk'ta ilk çivi yazısı tabletleri — Uygarlık Takvimi başlangıcı	<i>Yazı & Uygarlık</i>
UY ~200	MÖ 3100	Mısır'da hiyeroglifin ilk kullanımı	<i>Yazı & Uygarlık</i>
UY ~300	MÖ 3000	Sümer'de şehir devletlerinin olgunlaşması; Ur, Uruk, Lagaş	<i>Yazı & Uygarlık</i>
UY ~500	MÖ 2800	Büyük Gılgamış'ın Uruk hükümdarlığı; ilk yazılı destan	<i>Yazı & Uygarlık</i>
UY ~700	MÖ 2600	Mısır'da Büyük Piramit'in inşası (Keops)	<i>Yazı & Uygarlık</i>
UY ~800	MÖ 2500	İndüs Vadisi uygarlığının doruk dönemi (Mohenjo-Daro)	<i>Yazı & Uygarlık</i>
UY ~1000	MÖ 2300	Dünya'nın bilinen ilk imparatoru Sargon — Akad İmparatorluğu	<i>Yazı & Uygarlık</i>
UY ~1400	MÖ 1900	Hamurabi Kanunları — İlk kapsamlı yazılı hukuk sistemi	<i>Yazı & Uygarlık</i>
UY ~1600	MÖ 1700	Fenike alfabesinin kökenleri; alfabetik yazının doğuşu	<i>Yazı & Uygarlık</i>
UY ~1800	MÖ 1500	Vedalar'ın yazıya geçirilmeye başlaması (Hindistan)	<i>Antik Çağ</i>
UY ~2000	MÖ 1300	Truva Savaşı (tahminî); Homeros destanlarının kökeni	<i>Antik Çağ</i>
UY ~2050	MÖ 1250	Ramses II ve Kadeş Antlaşması — İlk yazılı barış antlaşması	<i>Antik Çağ</i>
UY ~2500	MÖ 800	Homeros'un İlyada ve Odysseia'yı yazması	<i>Antik Çağ</i>
UY ~2551	MÖ 750	Roma'nın kuruluşu (geleneksel tarih: MÖ 753)	<i>Antik Çağ</i>
UY ~2800	MÖ 500	Atina'da demokrasinin doğuşu; Konfüçyüs, Buda, Sokrates çağı	<i>Antik Çağ</i>
UY ~2969	MÖ 331	Büyük İskender'in İran'ı fethi; Hellenizm yayılıyor	<i>Antik Çağ</i>
UY ~3001	MÖ 300	İskenderiye Kütüphanesi'nin kuruluşu	<i>Antik Çağ</i>
UY ~3201	MÖ 100	Romalılar'ın Akdeniz'e hâkimiyeti; Latince'nin yayılması	<i>Antik Çağ</i>
UY 3300	MS 1	Miladi takvimin sıfır noktası	<i>Antik Çağ</i>

UY 3476	MS 476	Batı Roma İmparatorluğu'nun çöküşü	<i>Antik Çağ</i>
UY 3622	MS 622	Hız. Muhammed'in hicreti — İslam takviminin başlangıcı	<i>Orta Çağ</i>
UY 3632	MS 632	İslam medeniyetinin yayılması başlıyor	<i>Orta Çağ</i>
UY 3762	MS 762	Bağdat'ın kurulması — Abbasi Altın Çağı başlıyor	<i>Orta Çağ</i>
UY 3830	MS 830	Bağdat'ta Beyt'ül-Hikme (Bilgelik Evi) — Antik eserlerin çevirisi	<i>Orta Çağ</i>
UY 4052	MS 1054	Büyük Doğu-Batı Kilise Bölünmesi	<i>Orta Çağ</i>
UY 4096	MS 1096	Haçlı Seferleri'nin başlaması	<i>Orta Çağ</i>
UY 4206	MS 1206	Cengiz Han'ın büyük Moğol İmparatorluğu'nu kurması	<i>Orta Çağ</i>
UY 4258	MS 1258	Moğolların Bağdat'ı yakması — İslam Altın Çağı'nın sonu	<i>Orta Çağ</i>
UY 4348	MS 1348	Veba salgını (Kara Ölüm) — Avrupa nüfusunun 1/3'ü	<i>Orta Çağ</i>
UY 4453	MS 1453	Osmanlı'nın İstanbul'u fethi — Orta Çağ'ın sembolik sonu	<i>Türk Tarihi</i>
UY 4492	MS 1492	Kolomb'un Amerika'ya ulaşması	<i>Yeniçağ</i>
UY 4517	MS 1517	Luther'in 95 tezi — Reformasyon başlıyor	<i>Yeniçağ</i>
UY 4543	MS 1543	Kopernik'in güneş merkezli evren teorisi	<i>Yeniçağ</i>
UY 4687	MS 1687	Newton'un Principia Mathematica'sı — Modern fiziğin temeli	<i>Yeniçağ</i>
UY 4689	MS 1689	İngiltere'de Haklar Bildirgesi — Anayasal monarşi	<i>Yeniçağ</i>
UY 4776	MS 1776	Amerika Bağımsızlık Bildirgesi	<i>Yeniçağ</i>
UY 4789	MS 1789	Fransız Devrimi — Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik	<i>Yeniçağ</i>
UY 4859	MS 1859	Darwin'in Türlerin Kökeni — Evrim teorisi	<i>Yeniçağ</i>
UY 4876	MS 1876	Graham Bell'in telefonu icat etmesi	<i>Yeniçağ</i>
UY 4905	MS 1905	Einstein'ın Özel Görelilik Teorisi	<i>Modern</i>
UY 4914	MS 1914	I. Dünya Savaşı'nın başlaması	<i>Modern</i>
UY 4939	MS 1939	II. Dünya Savaşı'nın başlaması	<i>Modern</i>
UY 4945	MS 1945	BM'nin kuruluşu — İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi	<i>Modern</i>
UY 4957	MS 1957	Sputnik — İnsanlığın uzaya açılması	<i>Modern</i>
UY 4969	MS 1969	Ay'a ilk ayak basılması (Apollo 11)	<i>Modern</i>
UY 4989	MS 1989	Berlin Duvarı'nın yıkılması	<i>Modern</i>

UY 4991	MS 1991	World Wide Web'in icadı — Dijital çağın başlangıcı	Modern
UY 5022	MS 2022	Yapay zekâ devriminin hızlanması — ChatGPT'nin yayınlanması	Modern
UY 5026	MS 2026	Günümüz — Uygarlık Takvimi'nin yazıldığı an	Modern
UY 3552	MS 552	Göktürk Kağanlığı'nın kuruluşu	Türk Tarihi
UY 3835	MS 835	Uygur alfabesinin gelişimi	Türk Tarihi
UY 4038	MS 1038	Selçuklu İmparatorluğu'nun kuruluşu	Türk Tarihi
UY 4277	MS 1277	Türkçe'nin Karamanoğlu Mehmet Bey tarafından resmi dil ilan edilmesi	Türk Tarihi
UY 4453	MS 1453	İstanbul'un fethi — Fatih Sultan Mehmed	Türk Tarihi
UY 4720	MS 1720	Lale Devri — Osmanlı'da ilk matbaa	Türk Tarihi
UY 4876	MS 1876	Kanun-i Esasi — İlk Osmanlı Anayasası	Türk Tarihi
UY 5223	MS 1923	Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanı	Türk Tarihi
UY 5228	MS 1928	Harf Devrimi — Latin alfabesine geçiş	Türk Tarihi
UY 5234	MS 1934	Türk kadınlarına milletvekili seçme ve seçilme hakkı	Türk Tarihi

IV. Uygarlık Takvimi'nin İlkeleri

1. Zaman, hafızadır.

Zaman yalnızca akıp giden bir süre değil, insanlığın kaydettiği, aktardığı ve anlamlandırdığı ortak hafızadır.

2. Yazı, uygarlığın eşiğidir.

Yazı, insanın yalnızca yaşamakla yetinmeyip kendisini geleceğe bırakma iradesidir.

3. Uygarlık, ortak insanlık mirasıdır.

Hiçbir millet, din, coğrafya ya da imparatorluk uygarlığı tek başına temsil edemez. Uygarlık, insanlığın ortak emeğidir.

4. Takvim, yalnızca tarih değil, bilinçtir.

Bir takvim, insanın zamanı nasıl anladığını gösterir. Uygarlık Takvimi, zamanı insanlığın uzun hafızasıyla düşünmeye çağırır.

5. Geçmiş, övünmek için değil sorumluluk almak içindir.

Uygarlık tarihi yalnızca zaferlerin değil; hataların, yıkımların ve acıların da tarihidir. Gerçek hafıza, seçici olmayan hafızadır.

6. Gelecek, kayıt bilinciyle kurulur.

Kaydetmeyen toplum unuttur. Unutan toplum tekrar eder. Hatırlayan toplum ise öğrenir, değişir ve yükselir.

7. İnsan, zamanın mirasçısıdır.

Her kuşak, kendisinden önce gelenlerin bıraktığı bilgi, acı, umut ve eserler üzerine kendi çağını inşa eder.

V. Son Söz

Uygarlık Takvimi, insanlığın zamanı göğe bakarak değil yalnızca; yazıya, hafızaya ve ortak emeğe bakarak da kurduğunu ilan eder.

Bu takvimle yeni bir yıl saymaktan fazlasını öneriyoruz. İnsanlığın kendisine daha uzun bir aynadan bakmasını istiyoruz.

Çünkü insan, yalnızca bugünün telaşına hapsedildiğinde küçülür. Kendi hafızasının derinliğini gördüğünde ise büyür.

"Bugün Miladi 2026 olabilir. Ama uygarlığın uzun yürüyüşünde biz 5326. yıldayız. Ve hâlâ yazıyoruz. Hâlâ kaydediyoruz. Hâlâ öğreniyoruz. Hâlâ insan olmanın anlamını arıyoruz."

"Today may be 2026 CE. But in the long march of civilisation, we stand in Year 5326. And still we write. Still we record. Still we learn. Still we seek the meaning of being human."

Uygarlık Takvimi başlasın.

Let the Year of Civilisation begin.

Doç. Dr. Çağlar Erbek · UY 5326 · Uruk, MÖ 3300